Egy mondatban így lehet összegezni annak a kéthetes felülvizsgálatnak az eredményét, amely során a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség szakértői azt vették górcső alá, hogy az érintett magyar hatóságok és létesítmények hogyan szervezik a nukleáris és radiológiai veszélyhelyzetekre való felkészülést és milyen elhárítási képességekkel rendelkeznek.

A kanadai, francia, litván, holland, portugál, valamint az ügynökség szakértőiből álló felülvizsgáló csoport június tizenharmadikától két héten keresztül dolgozott, a tapasztalatokról huszonnegyedikén sajtótájékoztató keretében számoltak be. Először a csoport vezetője, Chris Dijkens, a holland infrastruktúra- és környezetvédelmi minisztérium nemzetközi együttműködéséért felelős igazgatója emlékeztetett arra, hogy a „veszélyhelyzeti felkészültség felülvizsgálatát", vagyis az EPREV-missziót a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség biztosítja – meghívásos alapon – tagállamai számára, és nem auditról, hanem partneri vizsgálatról van szó, amelynek során azt nézik meg, az adott ország milyen intézkedéseket tesz a nukleáris és radiológiai veszélyhelyzetek megelőzése és kezelése érdekében.

Az előzményekről elhangzott, Magyarország önértékelést készített, ebből beszámoló jelentés készült, az elmúlt két hétben pedig interjúk, helyszíni szemlék során vizsgálódtak a szakemberek. Chris Dijkens elmondta, Budapest teljes körű vizsgálatot kért, ezért olyan hatóságoknál, intézményeknél, létesítményekben jártak, amelyeknek közük van a radiológiai, nukleáris folyamatokhoz.

Az eredményeket a szakértők összehasonlították a nemzetközi szabályrendszerrel, végül ajánlásokat fogalmaztak meg, javaslatokat tettek, illetve megosztandó jó gyakorlatokat gyűjtöttek. A szakember kijelentette, munkájuk során komoly támogatást kaptak a hazai partnerektől, összességében megállapítható, hogy a magyar nukleárisbaleset-elhárítási rendszer jól kidolgozott, kiterjedt struktúra áll a döntéshozók rendelkezésére.

Chris Dijkens beszámolt arról is, hogy a felülvizsgálatot végzők úgy találták, a magyar hatóságok proaktív módon hangolják össze veszélyhelyzet-kezelési programjukat a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség újonnan kiadott nukleáris és radiológiai veszélyhelyzet-kezelési biztonsági követelményeivel; elégedettek voltak a nukleárisveszélyhelyzet-kezelési

intézkedések naprakészségének biztosítására, a Katasztrófavédelmi Tárcaközi Koordinációs Bizottság támogatására alakult felsőszintű munkacsoporttal; emellett jó gyakorlatként nevezték meg, hogy Magyarország aktívan vesz részt nemzetközi veszélyhelyzet-kezelési gyakorlatokon, valamint nemzetközi szakértői értékeléseket is kezdeményez veszélyhelyzet-kezelési programjának fejlesztése érdekében.

A vizsgálat olyan területeket is feltárt, folytatta a csoport vezetője, ahol további fejlesztésre van szükség. Így például folytatni kell a meglévő veszélyhelyzet-kezelési programoknak a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség legújabb biztonsági követelményeihez való igazítását; több, az egészségügyi személyzetet érintő képzésre volna szükség, hogy jobban tudják diagnosztizálni a sugárterhelés klinikai tüneteit; gondoskodni kell a jelenlegi, magasan képzett veszélyhelyzet-kezelési személyzet utánpótlásáról; szükség lenne arra, hogy a lakossági tájékoztatási anyagokat több idegen nyelvre is lefordítsák, illetve további fejlesztéseket kellene végrehajtani a veszélyhelyzet-kezelésbe bevont dolgozók védelmével összefüggő intézkedéseknél.

Juan Carlos Lentijo, a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség főigazgató-helyettese a korábban elhangzottakhoz hozzátette, az EPREV-misszió az egyik olyan vizsgálat, amelyet az ügynökség ajánl a tagállamoknak, immár tizenhét éve. (1999 óta több mint negyven vizsgálat zajlott világszerte.) A szakember hangsúlyozta, a magyar hatóságok proaktívan viszonyultak az eljáráshoz, a vizsgálat két hete alatt minden helyszínen minden szükséges információhoz hozzájutottak, így hatékonyan tudtak dolgozni. Az összegyűjtött jó gyakorlatokat megosztják, mondta Juan Carlos Lentijo.

A felülvizsgálatról szólva dr. Góra Zoltán tű. vezérőrnagy, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgató-helyettese elmondta, a szakértői csoport telephelyi és azon kívüli vizsgálatokat tartott, helyszíni szemléket folytatott le, interjúkat készített. A szakemberek jártak a katasztrófavédelem főügyeletén, látogatást tettek a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottságnál, a nemzeti veszélyhelyzet-kezelési központban, jártak több megyei védelmi bizottságnál. A tábornok kijelentette, a megfogalmazott ajánlásokat a katasztrófavédelem természetesen beépíti saját feladatrendszerébe. Góra Zoltán külön szólt a katasztrófavédelmi mobil laborokról, ezeknek, a megyei igazgatóságokon huszonnégy órás szolgálatban működő egységeknek a működését a felülvizsgálók mint jó gyakorlatot jegyezték fel. Szintén továbbadandó gyakorlatnak

tekintették a kitelepítés-befogadás lebonyolítására szolgáló tervrendszert, illetve azt, hogy a lakosság a főigazgatóság honlapján bármikor hozzáférhet a háttérsugárzási adatokhoz. A vizsgálat pozitívumként jelölte meg azt is, tette hozzá a főigazgató-helyettes, hogy Magyarország támogató képességeket, így például mobil laborokat ajánlott fel nemzetközi szinten. Góra Zoltán hangsúlyozta, Magyarország elkötelezett az atomenergia békés célú felhasználása biztonságának garantálásában, ehhez a katasztrófavédelem megfelelő eszközökkel és struktúrával rendelkezik.

A sajtótájékoztatón a házigazda Országos Atomenergia-hivatal főigazgatója, Fichtinger Gyula emelkedett szólásra. Mint mondta, a szakértői csoport megállapításaiból kitűnik, hogy Magyarország jól felkészült a nukleáris és radiológiai veszélyhelyzetekre. A teendők közül a főigazgató azt emelte ki, hogy folytatni kell a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség legfrissebb biztonsági követelményeinek hazai gyakorlatba való átültetését, erősíteni kell a felkészítést, útmutatókat kell kiadni.

Fichtinger Gyula hangsúlyozta, az elmúlt két hétben őszinte, nyílt felülvizsgálat zajlott, amelynek végeredményeként elkészült a jelentéstervezet. Az abban megfogalmazott ajánlások és javaslatok végrehajtása érdekében a magyar kormánynak akciótervet kell készítenie. Néhány év elteltével pedig az előrehaladás felülvizsgálatára úgynevezett követőmisszió indulhat, zárta szavait az Országos Atomenergia-hivatal vezetője.